

קודש, כ"א מטעם הוספת חכמים. ומקור הדבר במס' בכורות (נ' ע"ב), ומטי לה מקרא של יהי האמור בערכין, שאם רצה להוסיף מוסיף והרמב"ם הביא הדברים בפ"א מה' שקלים ה"ב, אלא שלדברי הרמב"ם הוספה זו כוללת כל שקלי תורה, אי"כ היא מוסבת ג"כ על דמי עבד, ולא הרוחנו מזה כלום, אלא שע"פ דבריו בפמ"א, שאיננו אומר כ"א סבת הפסוקים ולא סבת התלמוד, יש לומר כי הוספה זו כיון שבאמרה בדרש מיהיה דכל ערכך, שהוא בערכין, מכוונת להסמיך עלי' טעם של סבת הכתוב כיוצא בזה.

הנהגה כל אלה הדברים הם בגדר תירוצים, אשר לא יסכנו לאהבי אמת, ויותר נח להם לומר שאיזה תלמיד הוסיף הערה זו ונכנסה בתוך דברי הספר, ושגיאות מ' יבין. מ"מ ראוי לנו לתן כבוד לכל מה שנקרא על שם רבנו אור ישראל ז"ל, ולישב הדברים אפילו באופן רחוק, לקיים מה דנפיק מפומי' דרב ז"ל במכתביו. והגני בזה חותם בברכה וכבוד רב

הק' אברהם יצחק הק'

שא

ב"ה, עה"ק יפו ת"ו, ק"ב אייר תרע"ן.

לכבוד הרב היקר דורש ד' בכל לב ונפש מו"ה צבי הירש וייספיש שלי.
שלו' וברכה.

מכתבו היקר הגיעני, ואשר בעצתי ישאל, ע"ד חיזוק של חיי הנפש לעבודת ד' בשמחה ובגבורה, קשה מאד לברר בדברים קצרים גם יסוד אחד מאדני העבודה הטוהרה, וכל עיקר זירווי לדידי ולדכוותי הוא רק לקבע זמנים הגונים על חלק התורה הרחני, בכל מקצעותיו, שלא יהי' מונח בקרן זוית ונתון רק לקריאה ארעית, וממילא יורח אור הנשמה, ורוח שמחה וגבורה תפעם בלב הדורש את האמת בלא לב ולב. בכ"ז לא אמנע הטוב להציב כלל גדול אחד, אע"פ שגם הוא לא יובן בכל צמקו כ"א ע"י שינון ולימוד מרובה, מ"מ כבר יהי' בזה בית"ד לחפץ בחשק אהבת השם יתברך ואור תוה"ק, כי זה פשוט הוא, שגם הירוד שבאגשים אם יציעו לפניו שיכול הוא בכל עת לעשות חסד על כל העולם כולו, הכולל בתוכו כ"כ היות עד אין תכלית, יתעורר בשמחה ובגבורה לעשות טוב, וכל העצלות והרפיון אינו בא כ"א מחוסר אמנה בגודל הטוב שעושים ממש עם כל היקום בעסק התורה, המצות, העבודה, וזכיכות המדות, אשר עבור זה האיר ד' את עינינו בדברי קדושי עליון בעלי קבלת האמת, אשר הרחיבו המשכיות להודיע את גודל יקרת העבודה ואיך מעלים על ידה את כללות ההויה וכל פרטיה. אמנם צריך הדבר להתקרב אל הציור השכלי, כדי שיהי' הוירו אמיץ והשמחה מבוססת. וזה הציור בא ע"י התבנה של האחדות הרוחנית, דהיינו להשכיל שאור הנשמה של כל יחיד הוא מקושר עם הנשמה הכללית של כל ההויה כולה, שממנה שואב כל היקום לכל פרטיו את אור השלמתו, ובידינו הוא להוסיף אור בנשמה שלנו ע"י התורה, החכמה, המצות, העבודה, והמדות הטובות, בכל עת ורגע, ובכל רגע שאנו מוסיפים אור בנשמתנו, אם רק נשים דעתנו שלא על עצמנו בלבד אנתנו חשים כ"א על כל ההויה, כי "כל פעל ד' למענהו", מוסיפים אנו דישלמה חיים בכל. הצדיק

מוסיף על ידינו אומץ בעבודתו, והרשע מתמתקת רשעתו באיזה מדה, והרהורי תשובה באים לו, ואפילו הבהמות והחיות מתבסמות לפי ערכן, ואפילו היצורים הנמוטים להזיק ולהחריב מתעדינים ומזדככים, מזיו הקדושה הנוספת ע"י נשמה אחת השמה לב באמת על הכלל כולה, ואין צריך לומר גודל האור שמתווסף בצחצחות העליונות בנשמות, ובכל המדרגות של העולמות הרוחניים, שאין קץ ליפים והוד קדושתם וחמדתם. וזה נכון והגון לכל איש ביהוד מורע עם קדוש, וביותר היושב על אדמת קודש, ובפרט מי שזכו להסתופף בצלצה של עיר ד', שכל ההויה החמרית והרוחנית קשורה בה כקשר הענפים בגזע ושורש.

מובטח אני, שכל מה שזה היסוד יבורר יותר ויהי נקנה ביותר בינה ודעת ובהדר אמונה שלמה, שהיא מתוספת כל מה שהאדם שוקד יותר על דלתי תורה לשמה בכלל, וביותר על דלתי התורה הרוחנית, דהיינו הספרים העוסקים באור דעת ד', בין ע"פ שכל האנושי בין ע"פ סוד ד' ליראיו, ורזי תורה, שכפי אותה המדה יתגבר בקרב הלב הנשמה אור השמחה והגבורה לאהבת ד' וחשק המצות וקדושת תה"ק. אמנם לצרף לידיעה זו צריך, שגמר ההשלמה של הוספת האור השלם בכללות ההויה יהי דוקא ע"י גדולתם של ישראל ורוממות קרנם על אדמת ד', על-כן תהי' ממילא אור צפית ישועה קשורה תמיד בחיי הנשמה, וכשיתפרץ מן הלב הזרם בדיבורים הקדושים הנועדים לזה, בשעות המבושרות, ובכל עת הכושר, יראה ויגלה אור נעים וחדש, אשר ימתיק את כל הדינים, ואז יוכל האדם בעת רצון להתפלל בהרחבה על כל משאלות לבבו, הרוחניים בדרך עיקר והחמריים בדרך טפל וארעי, וד' ית"ש לא ימנע טוב להולכים בתמים. — אמנם צריך להזהר מאד בבריאות הגוף והנפש ע"פ הטבע, ולהתרחק מאד מכל מחשבות של פחדנות ושל עצבנות, כ"א להמשיך על עצמו תמיד עז ושמחה, כי "עז וחדוה במקומו". והשי"ת יפתח לכת"ר ולכל דורשי ד' השרידים תפתי חן ורצון נחת וחדות אמת בברכה שלמה, כנה"י ונפש ידידו מצפה אשרו ואורו ואור כל אוהבי ד' ומקדשי שמו על עמו ונחלתו.

הק' אברהם יצחק ה"ק

שב

ב"ה, עה"ק יפו ת"י, ר"ה אייר תרע"ו.
כי ידיו הרהי"ח היקר מר ח. מ. מיכלין נ"י שלי.

לפלפל בדברי ההערה 1 אין כדאי לאוהבי אמת. מהמפרשים למר"ג העיר בזה כבר ר"י הלוי, במר"ג הנדפס עם "גבעת המורה". והגהתו רחוקה היא, וכל החישובים אינם עולים להלכה, כ"א לתן עכ"פ פנים לפי הפסוקים, ואין להקשות מדחז"ל ע"ז. מהחבורות שדברו בזה, אין על זכרוני כ"א מה"הפסגה" שישל ע"י הרב מוילקין ז"ל. הוספת החומש של בה"ג אין לה ענין גמור עם החומש של תורה, האמור בפדיון הקדש ע"י הבעלים, אלא שיעור חכמים להוספה, שידענו מן הכתוב שמתר להוסיף, הסמיכהו לחומש, שמצינו גבי הקדש במק"א. ואע"פ ששניהם במנה צורי,

אין זה שולל שהחומש הנוסף יהי' דוקא בעניני קודש, אלא שהרמב"ם אינו סובר כן להלכה. וישנם עוד מקומות שטעמיו אינם מכוונים לפסקיו. עי' רש"ט בפמ"א בענין עין ת"ע, ופמ"ח בענין האומר עק"צ, ושיטתו היא שבדעות אין פסק הלכה כחד מ"ד, ואפשר לכ"א להכריע, אבל לא במעשים, שע"ז אנו מצוים בלא תסור. וזהו שיטת חז"ל בהקדמתו, ד"ה האחד, שפרשת לא תסור כוללת רק דברים מעשיים, בין דם לדם, בין דין לדין, וזהו כפי שיטת הבבלי ס"פ הנחנקין דפ"ח, שמתפרשת שם כל הפרשה בדברים מעשיים, אבל שיטת הירושלמי, שם ה"ג דבר זו אגדה, ואגדה היא כולה מעניני דעות, ולפ"ז גם ע"ז נאמרה אזהרת ל"ת, ושייך בה פסק הלכה, ומהו נובע חילוק דעת הגאונים, ר"ש ורב האי, ולעומתם ר"ש בר חפני ור"ס וההולכים בעקבותיהם, ואלו ואלו דא"ת, במחלוקת התלמודים מערבאי ומדינחאי, ושיטת הר"מ כרשב"ח והר"ס בעלי שיקול הדעת, דס"ל שאע"פ שאסור להכריע במעשה נגד חתימת הגמ', מ"מ אפשר להכריע בעיון לבחור איזה דעת המסתברת יותר לכ"א לפי דעתו, אם גם היא מיוסדת ע"פ כללות התורה ודעת חז"ל, כמו שביאר בפכ"ז ע"ד טעמ"צ בכלל, ואכמ"ל בדרכי הסתימה להלכה. ידי"ע דוש"ת.

הק' אברהם יצחק ה"ק

שג

ב"ה, עה"ק יפו ת"י, כ"ח אייר תרע"ו.
רע יקר ונכבד, מרבה עצה ותבונה, הרב הנאון ר' מענדל כהן שליט"א, של"ו וברכה באה"ר.

בתשובה על מכתבו היקר, הנני בזה להביע את דעתי, שלקרות לאסיפה ביהוד בשביל מטרת החזרת הסמיכה, אין השעה ראויה לכך כלל, לא נמצא לדברים שומע, ומקטרגים מעברים שונים יסובו עלינו, ואולי יצדקו ממנו. הדור הזה, קטן הוא לאין שיעור בדעתו, בשפלות לאין חקר נגד הקדמונים, רק פרטים בודדים ישנם היוצאים מן הכלל, ואין לך דבר שיעורר תמהון ולעזו כמו הנסיון לחדש דבר שכבר היה נראה ונדחה, שהוא חמור יותר מדחוי מעיקרא. מה שיש בידינו הוא רק להקהיל אסיפת רבנים גדולה באה"ק ובירושת"ו דוקא, ולתן לה תכונה קונגרסית, כלומר שתהיה חובה בכל שנה או בכל ב' וג' שנים, והיא תשים לב לכל עניני האומה שיוכלו רק להכנס בחוג אנשי קודש, אוהבי ד' ועמו באמת, אם אסיפה כזאת תשים את דעתה, לצפות לישועה כזאת להחל הכנות בדבר הסרת המניעות של רעיון הסמיכה, ולעבד את הרעיון ביצירה של ספרות מיוחדת עבורו, יוכל להיות שעם כל הדברים הטובים שיעלה בידה, יתפוס זה מקום בראש, אבל בכל אופן, לא זה יהי' האלף וגם לא התיו של האסיפה. אם בהצעתו יבחר כת"ר, ואחרי אשר כבר אתמחי גברא להוציא אל הפועל את אסיפת קראקא, אשר איך שהוא קנתה לה שם בזמנה, ואם לא הופרעה אולי היו לה תוצאות יותר חשובות, הנה ידי הקטנה עמו בל"ג לכל אשר ישחרגי לעזור על ידו, בדברים שאמצא אותם קרובים לשכר מצוה מצוה בעה"י.

והנני בזה ידי"ע דוש"ת באה"ר,

הק' אברהם יצחק ה"ק